

Nadere toelichting nieuwe artikelen in VFL Oudewater (afdoening toezegging T-971)

Op 16 september 2025 is het raadsvoorstel 'Verordening Fysieke Leefomgeving Oudewater 2025' besproken in het Forum Ruimte.

Vanuit uw gemeenteraad is gevraagd om:

- Inzichtelijk te maken welke artikelen in de VFL nieuw zijn
- Inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn van deze nieuwe artikelen
- Toelichting te geven over het raadsvoorstel voor zover hierin gesproken wordt over beleidsneutraal

In de VFL zijn artikelen opgenomen die zien op Interferentiegebieden en Beschermingsregels over de lozing van afvalwater, hemelwater, grondwater en spoelwater. Het betreffen de artikelen in afdeling 4 (Interferentie) en afdeling 5 (Beschermingsregels over de lozing van afvalwater, hemelwater, grondwater en spoelwater) van de VFL. In tegenstelling tot de overige artikelen uit de VFL zijn deze artikelen momenteel niet afkomstig uit een bestaande verordening van de gemeente Oudewater.

De beschermingsregels over de lozing van afvalwater, hemelwater, grondwater en spoelwater zijn wel afkomstig uit bestaand beleid. De VFL beoogt regels te bundelen die zien op de fysieke leefomgeving. In de presentatie tijdens het Forum Ruimte is aangegeven dat er een nadere verdiepingsslag wordt gemaakt om ook regels uit beleidsstukken die zien op de fysieke leefomgeving te verzamelen. Ten aanzien van de beschermingsregels over de lozing van afvalwater, hemelwater, grondwater en spoelwater is deze verdiepingsslag reeds gemaakt en hierom opgenomen in de VFL. Deze regels zijn hierom 'nieuw' als algemeen verbindende regel in een verordening, maar vloeien voort uit bestaand beleid.

Voor wat betreft de regels over interferentiegebieden is bij de totstandkoming van de VFL gebleken dat de gemeente Oudewater omtrent dit onderwerp geen bestaande regelgeving heeft. Dit is wel wenselijk nu hiermee een doelmatig gebruik van bodemenergie kan worden bevorderd. Door een betere ordening van de ondergrond kunnen in een interferentiegebied meer bodemenergiesystemen worden gerealiseerd, zonder dat ze onderling interfereren en hierdoor afbreuk doen aan het verwachte energierendement. Deze artikelen zijn ten opzichte van de overige artikelen uit de VFL nieuw.

Toelichting Hoofdstuk 5 Afdeling 4. Interferentiegebieden

In de gemeente Oudewater zijn nog geen regels over interferentiegebieden en bodemenergieplannen. Regels worden noodzakelijk geacht omdat wordt voorzien dat in de toekomst er meer initiatieven zullen zijn om wel gebruik te gaan maken van bodemenergie. Bodemenergiesystemen hebben een (ondergrondse) invloedssfeer. Om te voorkomen dat de aanleg van een eerste bodemenergiesysteem toekomstige systemen kan belemmeren of zelfs volledig blokkeren, kan een interferentiegebied worden aangewezen. Deze regels leggen de bevoegdheid voor het aanwijzen van dit soort gebieden bij het college van B&W.

Deze regels hebben geen nieuwe gevolgen voor de burgers van Oudewater, maar zorgen er juist voor dat gebruik van bodemenergie mogelijk blijft in de gemeente. De regels zijn opgesteld om ervoor te zorgen dat er in de toekomst meer gebruik kan worden gemaakt van bodemenergie als duurzaam alternatief. Als deze regels worden vastgesteld én later een interferentiegebied wordt aangewezen door het college van B&W, dan dient een initiatiefnemer die binnen het aangewezen gebied gebruik wil maken van een gesloten bodemenergiesysteem een vergunning aan te vragen. Deze nieuwe regels hebben dus pas impact/gevolg als het college een interferentiegebied aanwijst. Dat is een verandering ten opzichte van de huidige situatie. Wel zorgen deze regels ervoor dat het gemakkelijker wordt voor meerdere initiatieven om tegelijkertijd en in hetzelfde gebied plaats te vinden.

In de gemeente Oudewater wordt op dit moment al gebruikgemaakt van bodemenergie. Momenteel zijn er geen locaties waar sprake is van interferentie tussen bodemenergiesystemen. De ontwikkelingen op dit gebied worden echter nauwlettend gevolgd. Wanneer het college verwacht dat interferentie zich kan voordoen, is het wenselijk om het betreffende gebied aan te wijzen als interferentiegebied. Op basis van een bodemenergieplan kunnen dan specifieke regels worden opgesteld om verschillende initiatieven mogelijk te maken en onderlinge afstemming te bevorderen.

Indien een interferentiegebied wordt aangewezen, zal uw raad hierover worden geïnformeerd via een raadsinformatiebrief. In deze brief wordt tevens toegelicht op welke wijze het interferentiegebied kan bijdragen aan de realisatie van diverse bodemenergie-initiatieven.

Daarnaast blijft het voor uw raad mogelijk om bij nieuwbouwontwikkelingen, waarbij energievoorziening een belangrijke rol speelt, vragen te stellen over de inzet van bodemenergie.

Toelichting Afdeling 5 Beschermingsregels over de lozing van afvalwater, hemelwater, grondwater en spoelwater

De artikelen onder Afdeling 5 hebben betrekking op alle percelen in de Gemeente Oudewater waar afvalwater vrijkomt. De gemeente heeft de wettelijke taak om afvalwater vanaf de perceelgrens in te zamelen en af te voeren. Onvoldoende gezuiverd afvalwater is schadelijk voor de volksgezondheid en de waterkwaliteit. In Oudewater is daarom het beleid dat alle percelen waar afvalwater vrijkomt, zijn voorzien van een aansluiting op openbare riolering. Voor die aansluiting is een rioolvergunning nodig.

De regels in de VFL over dit onderwerp brengen geen nieuwe gevolgen met zich mee voor de burgers van Oudewater, maar bieden juist duidelijkheid mocht er een verstopping of schade zijn aan hun riool. Daarnaast bieden de regels de gemeente de noodzakelijke handvatten om grip te houden op het rioolstelsel. Bij elke nieuwe aansluiting moet het gehele stelsel groot genoeg blijven. Daarom moet de gemeente weten hoeveel afvalwater er extra bij komt om af te voeren. Daarnaast houdt de gemeente zo controle om te voorkomen dat leidingen verkeerd worden aangesloten en, bijvoorbeeld, afvalwater terecht kan komen in de sloot of op de verkeerde leiding (afvalwater op hemelwater en andersom).

Daarom is een helder kader nodig onder welke voorwaarden een rioolvergunning wordt verstrekt bij nieuwe aansluitingen én bij aanpassingen van een bestaande aansluiting (Artikel 5.24 t/m Artikel 5.26 & Artikel 5.29). Deze artikelen zijn beleidsneutraal. Het beleidskader waar het proces, de voorwaarden en afspraken op zijn gebaseerd is in het Gemeentelijk Waterbeleidsplan vastgesteld door de gemeenteraad (zie Bijlage 1). Met de invoering van de Omgevingswet dienen deze regels uiteindelijk te worden opgenomen in het Omgevingsplan. Om hierop vooruit te lopen wordt voorgesteld om de regels toe te voegen aan de Verordening Fysieke Leefomgeving en daarmee het huidige beleid goed te borgen.

Daarnaast hebben artikelen onder Afdeling 5 betrekking op activiteiten bij perceelaansluitleidingen (Artikel 5.27 en Artikel 5.28). Dit is een leiding in de openbare ruimte die een particulier riool verbindt aan het gemeentelijke rioolstelsel. De artikelen leggen de verantwoordelijkheden voor onderhoud vast en bieden een transparante aanpak hoe om te gaan met onjuist gebruik van het riool, verstoppingen van het riool en verzoeken van inwoners om een aansluiting te wijzigen. Zo bieden de Artikelen inwoners duidelijkheid wat hun rol is bij een verstopping van hun riool en wanneer zij recht hebben op een vergoeding vanuit de gemeente.

Bijlage 1: Gemeentelijk Waterbeleidsplan 2020-2024, vastgesteld door uw gemeenteraad op 11 juli 2019

Hieronder treft uw gemeenteraad enkele geciteerde passages aan uit het Gemeentelijk Waterbeleidsplan waarin voorwaarden en uitgangspunten staan voor de lozing van afvalwater. De regels in de VFL vloeien hieruit voort.

Inzameling afvalwater

De weg van afvalwater

Via de huisaansluitingen loost elke Oudewaterenaar iedere dag zo'n 120 liter afvalwater¹ in het riool. Onze riolering heeft dus heel wat afvalwater te verstouwen. Onder vrij verval stroomt ons afvalwater via rioolbuizen naar grotere rioolbuizen, waar meerdere straten op uitkomen. Via die grotere rioolbuizen komt uiteindelijk al het afvalwater van een wijk terecht in een pompkelder bij een rioolgemaal.

Het rioolgemaal pompt het water vervolgens via een persleiding naar een volgende wijk of rechtstreeks naar de rioolwaterzuivering Oudewater. De woningen/boerderijen in de buitengebieden zijn direct aangesloten op drukriolering.

Rioolaansluiting verplicht

Onvoldoende gezuiverd afvalwater is schadelijk voor de volksgezondheid en de waterkwaliteit. **In Oudewater moeten daarom alle percelen waar afvalwater vrijkomt, zijn voorzien van een aansluiting op openbare riolering. Voor die aansluiting is een rioolvergunning nodig.**

Rioolvergunning

Het vraagt organisatie en tijd om een nieuwe adequate aansluiting op het riool te realiseren. Daarom dringt de gemeente

¹ landelijk gemiddelde

- riolen die verzakken worden lek en kunnen daardoor ook grondwater mee afvoeren;
- via lage overstortdrempels kan er oppervlaktewater in het afvalwaterriool stromen (rioolvreemd water).

De afspraak is dat we de hoeveelheid rioolvreemd water tot een minimum beperken.

Afvalwater dat terecht komt in het 'schone' hemelwaterriool is natuurlijk helemaal ongewenst. Zo'n 'ongezuiverde lozing' is meestal het gevolg van een foute aansluiting.

Bedrijfsmatige lozingen van afvalwater op riolering mogen geen schadelijke stoffen bevatten die het afvalwaterzuiveringsproces belemmeren conform samenwerkingsovereenkomst Wabo in Provincie Utrecht uit 2010. Nieuwe rioolvergunningsaanvragen van bedrijven toetsen wij hierop.

De Omgevingsdienst Regio Utrecht controleert periodiek bestaande lozingen van bedrijven/industrieën.

Maatregelen tegen ongewenste lozingen

- Zodra bekend is dat er ergens sprake is van instromend oppervlaktewater of een foute aansluiting, onderneemt de gemeente actie om dit op te lossen. Als de oorzaak op particulier terrein ligt, spreken we de eigenaar aan zodat deze maatregelen neemt. Hiervoor heeft de eigenaar 6 maanden de tijd voordat de gemeente handhavend optreedt.
- Deze planperiode zet de gemeente proactief in op onderzoek

aan om bij alle nieuwbouw, of het nu om een enkel pand gaat of om een complete woonwijk, de rioolvergunning gelijktijdig aan te vragen met de omgevingsvergunning. De gemeente geeft beide vergunningen dan ook tegelijkertijd af.

Riolering op veengrond

Veen (op klei)grond is een slappere bodem. Infrastructuur, en dus ook riolering, duwt het veenpakket in elkaar. Op veengrond is de technische levensduur van riolering dan ook korter. Dit geldt ook voor huisaansluitingen. In de uitvoeringsrichtlijn is wetgeving en gemeentebestuur vertaald naar praktische uitvoering bij rioolvervangingen.

Ook voor de riolering is duurzame fundering van groot belang. De ambtelijke organisatie Woerden en Oudewater heeft al veel ervaring met alternatieve duurzame funderingsmethoden. We onderzoeken in 2020 in welke mate zetting van riolering speelt in Oudewater. De resultaten helpen om een beter beeld te krijgen van de te verwachten investeringskosten.

Ongewenste lozingen

Hoe geconcentreerder het afvalwater, hoe beter het zuiveringsproces in de rioolwaterzuivering verloopt. Ongewenste lozingen komen in onze gemeente echter voor. Dat heeft twee oorzaken:

- naar foute aansluitingen in gescheiden rioolstelsels.
- De instroom van grondwater in het veengebied dringen we terug door hoge prioriteit te geven aan het repareren van lekke riolering en toepassing van zettingsarme fundering van riolering in het veengebied. Deze beoordeling is gekoppeld aan de prioritering van werkzaamheden in de openbare ruimte.
- In overleg met HDSR bepaalt de gemeente of het is toegestaan bij grondwatersaneringen of bronneringen (droogpompen van bouwlocaties) tijdelijk 'schoon' grondwater op het afvalwaterriool lozen. We staan dat alleen toe als dat vanuit technisch of milieuoogpunt echt niet anders kan. De grondwaterlozing mag maximaal 10% van de pompovercapaciteit bedragen.

Tijdelijke lozingen

De afvalwaterketen bekostigen wij volgens het principe: 'de vervuiler betaalt'. Ook voor tijdelijke lozingen wordt dus rioolheffing betaald. Daarnaast gelden de volgende afspraken:

- voor aanvang van de lozing is het verplicht om melding te doen bij de gemeente over tijdsduur en volume van de lozing;
- de tijdelijke lozingen slaan wij per kubieke meterprijs van de rioolheffing aan;
- de gemeente handhaaft door bij elke ongemelde tijdelijke lozing een boete van € 2.000,- op te leggen.